

két? Nem lehet ezt néhány szóban megmondani. Kiválósága a következőkben jelölhető meg:

1. Szembeötlő az a *mély tudományosság*, mely az idevágó hazai és külföldi, kath., protestáns és racionalista szakirodalom bámulatos ismeretében, a legmodernebb szempontok és módszerek (szellemtörténeti, problémátörténeti [vö. 220. és 267. l.], alaktörténeti módszer [vö. 109. l.] stb.) biztos alkalmazásában és kényes kérdéseknek lehetőleg külső érvek segítségével való legjózanabb megoldásában nyilvánul. A kultúrtörténeti háttér megrajzolása általában mindenütt hű és találó.

2. Az *előadó módszerében* nemcsak az észhez, hanem ami teológiai könyvekben nem megszokott, a *szívhez* is szól. Már *Mercier*, a neoskolasztikusok vezére szemére veti a skolasztikus módszernek, hogy a kutatásban az értelemmel szemben az érzelmi és akarati mozzanatokat, az előadásban pedig az esztétikai mozzanatokat elhanyagolja (*Mercier*: *Logique* 384 l.). Szerzőnk *Mercier* tanácsát vonzó és *világos* stílusával, a fejtegetéseibe való mély *beleélésével* és *gyönyörű idézetekkel* valószínűleg meg. Szinte kedve kerekedik az olvasónak, hogy minden fejezet után a Szentfrás megfelelő részeit is elolvassa.

3. Az egész munkának azonban *legszébb* fejezete, valóságos gyöngye a harmadik, a Szent János írásairól szóló. Ami szépet és jót mondtunk eddig e munkáról, az mind hatványozott mértékben vonatkozik erre a fejezetre. Nem hagyományosan a synoptikus-kérdés után tárgyalja Szent Jánost, hanem finom történeti érzékkel a *második* újszövetségi nemzedék milieu-jébe állítja bele a szeretett tanítványt.

Elmélyedés és alaposság, kutató kedv és tárgyszeretet itt érvényesül igazán, akár a szentjánosi kérdés megoldását, akár az Apokalypsisz remek bemutatását nézzük.

4. Végül szerzőnk műve nem pusztá visszhangja a felhasznált szakirodalomnak, hanem egészében *eredeti*, igen értékes munka. Mutatja ezt nemcsak az ellenkező felfogások higgadt és bölcs mérlegelése, nemcsak kath. felfogásának és tudományos szempontjainak következetes keresztülvitele, hanem igen sok önálló állásfoglalása is (vö. pl. a Quirinius-kérdést 82. l. vagy a 158. l.). — Ezekben látom a Kath. Szemle kicsinyes kéregkritikájával szemben e klasszikus munka értékeit.

De legyen szabad ezen értékelések-

kel szemben néhány *kisebb* észrevételt is tennem:

1. Ne esküdjék szerzőnk föltétlenül *Spenglerre*, a munka három helyén különösen tapasztaltam ennek a szellemnek, bár kissé egyoldalú történetfilozófusnak hatását.

2. Szent Jánosnál nem annyira a *módszerre*, inkább a tehetségére mondta volna rá, hogy *intuitív*. (Vö. Spranger: *Begabung und das Studium* és Meumann: *Wille und Intelligenz* című munkáját).

3. A korszakok szellemi arculatának megrajzolásában a *képek egységét* rontja, hogy az összetartozó vonások nem egyszer szétszórtan vannak bemutatva. Pl. Szent Pál egyéniségével kapcsolatban szól kora szellemi irányairól, a társadalmi helyzet bemutatása pedig egyik levelével kapcsolatban van érintve.

Mindezek azonban semmit sem vonnak le a könyv fentebb hangsúlyozott értékeiből. Büszkesége lenne e munka bármely külföldi szakirodalomnak és minden vallására adó kereszténynek el kellene olvasnia. *Papp József.*

Kessel I.: Rongyos herecegek. (Pantheon kiadása.) Kessel József, a fiatal francia regényíró és novellista még csak néhány évre terjedő munkásságát nagy elismeréssel fogadta eddig a közönség és a kritika. Egyik munkáját a francia akadémia is megjutalmazta. Kessel, aki mint katona, aviatikus és világutazó, rövid idő alatt rengeteg sok érdekes tapasztalatot szerzett, ezeket most regényeiben és elbeszéléseiben tárja olvasói elé. Munkáit ez az élményszerűség különösen érdekessé teszi.

Ez a regénye a Párizsban élő orosz emigránsok életéről szól. Meséje alig van. Egy előkelő orosz leány, Boriszovna Helén egy olcsó penzióban él néniével s iparművészeti munkával keresi a kenyerét. Egyszer egészen váratlanul elbukik. Váratlanul, mondom, mert az író sok lélekrajzi mesterkedésével sem tudja megértetni velünk, hogy ez a nagyon büszke úrileány érzékiesség és szerelem nélkül odadobja magát egyik orosz ismerősének.

Ettől kezdve halad lefelé a züllés lejtőjén s mint énekesnő kedvelt alakja lesz az éjjeli mulatóknak. Elkezd rettenetesen inni, úgy hogy részegségében szinte esztét veszti és nagy botrányokat csap. Egy orosz íróval való viszonya kissé kijózanítja, de azután folytatja régi életmódját, mely egyszer a rendőr-

ségre juttatja. Tifuszba esik, melyből fellábadva egy muzsikból lett gazdag vállalkozónak felesége lesz. Ime a jó öreg tifusz, mely annyi régi regényt oldott meg deus ex machinaként (a mi elbeszélőink hetven-nyolcvan évvel ez előtt «idegláznak» vagy «inlázna» neveztek), a legmodernebb regényekből sem hiányzik! Az írók most is ezzel puhítják meg hőseiknek makacs és kemény akaratát.

Ez a mese így elmondva, nem látszik nagyon épületes történetnek s valóban nem is az. A hősnő, bár vannak vonzóbb tulajdonságai is, nem tarthat számot sem rokonszenvünkre, sőt még érdeklődésünkre sem. Bár abban mégis van valami érdekes, hogy egy regényhősnő annyi pezsgőt és vodkát gurgat le a torkán.

De hagyjuk a mesét, hiszen Kesselnek erre csak azért van szüksége, hogy miljörajzának képsorozatát felfűzze rá. Ez a képsorozat aztán új, színes és hangulatos.

Az orosz éjjeli mulatók életét pompásan rajzolja s a letört orosz arisztokráciának és intelligenciának érdekesebbnél érdekesebb alakjait vonultatja fel előttünk: a szép és hatalmas fizikumú fiatal herceget, aki vagyonának utolsó romjait elmulatván, kozák lovasmutatványokban vesz részt, majd táncokat ad elő a Szamovár nevű orosz mulatóban, a másik herceget, aki ugyanott parkettáncos s a harmadikat, aki szakács. A Szamovárban általában előkelő személyzetet látunk: a portás egy volt admirális, a maitre d'hotel-ezredes, a két pincér kapitány, a cigány énekkar tagjai közt pedig van egy államügyész és egy egyetemi tanár. Egy kiváló orvos

éjjeli soffőr, egy előkelő újságíró kis orosz lapot szerkeszt, majd újságáruházzá züllik. Az utóbbi, aki csak beteg fiának él, igen jó, bár kissé Dosztojevszki-féle alak. Gyöngédsége, szeretete és önfeláldozó figyelme, mellyel az érzékeny, ideges beteget ápolja, de úgy, hogy az lehetőleg észre ne vegye, s fiának erőködése, hogy olyannak mutatkozzék, mintha valóban nem venné észre apja gondoskodását, a legfinomabb lélekrajzok egyike. A furcsa, fantasztá, hóbortos, gyermekien naív és groteszk külsejű író már egészen Dosztojevszki-alak.

Szóval Kessel műve, mint miljöregény, értékes. Kissé egyoldalú, mert az orosz emigránsoknak csak ezt a meglehetősen lezüllött osztályát rajzolja, de ezt kitűnően. Egy alak válik ki közülük, a muzsik, aki hihetetlen energiával dolgozik s újra meggazdagszik. Ez szereti meg Helént s noha alig remélheti, hogy a büszke és előkelő leány felesége legyen, mégsem mond le erről a tervéről és óriási szívósságával itt is eléri célját.

A fordítás elég sikerült, de azért van benne sok olyan hiba, amely bántja az ép nyelvérzékű olvasót. Ilyenek: *be-tartja ígéretét megtartja helyett*; *világos, zavartam a mulatságában* (a *hogy* kihagyása helytelen); *hősies elragadtatás uralt mindenkit* (e h. uralkodott mindenkin); *iránta viseltetett érzéseit* (! !). Folytonosan használja a mostanában nagyon divatos *tünt* szót is (úgy *tünt* neki), amelynek olvasásakor minden magyar embernek «úgy tűnik», mintha a fogát húznák, de érzéstelenítés nélkül.

Sz. F.